

At give afkald på falskt vidnesbyrd.

Mon ikke alle, der er blevet kaldet og udsendt til en tjeneste som missionær i et fremmed land, genkender sig selv i stereotypen om, at man gerne vil hjælpe Vor Herre lidt på vej, når det handler om antallet af omvendelser til den "rette tro" – min tro.

Da jeg som 25 årig ankom til Nord Vest Grænseprovinsen i Pakistan, et område der i dag betegnes som et af verdens brændpunkter, var det helt klart med et brændende ønske om at opleve mange muslimer omvende sig til kristendommen – og se kirken vokse. Mulighederne syntes ubegrænsede; det var bare om at hænge i. Jeg kom fra et miljø, der var præget af den milde, men meget dedikerede Indre Mission og senere KFUM og KFUK. Her lød forkyndelsen til børn og unge klart: Din tro, kristendommen, er ikke en privat sag du kan putte med; den skal gives videre til tro og frelse. Både i det nære og helt ud til dem præsten hver søndag bad for ville høre og modtage evangeliet: Jøder, Muhammedanere og Hedninge. Dette skulle ske ved de mange udsendte, missionærerne og ved trofast interesse, engagement, offervilje og bøn. Det krævede *sin mand* at sidde et sådant kald overhørigt!

I Seest kirke, hvor mine forældre bestred såvel graver- som kirketjener positionen, blev stifteren af dansk mission til Nord Vest Grænseprovinsen udsendt fra. Derfor var den årlige basar i missionshuset og missionskredsen ved fru Andersen klassiske samlingspunkter for de trofaste – og dem var der mange af.

Missionæren, der udrejste fra denne lille by i 1898, voksede op på en af sognets store gårde, "Virkelyst". Hendes navn er Marie Holst. Hun begyndte i engelsk tjeneste, men allerede 4 år senere kom hun til Grænseprovinsens hovedstad Peshawar. Så tæt på Afghanistan, "det lukkede land", som var hendes dybe kald. Til dette folk var hun rejst ud som læge og som missionær i et kald, som hun selv definerede med ordene: "Kald er klarhed over din evne til at gøre det der tiltrænges". Marie Holst dannede "sit eget" missionselskab, Teltmissionen i 1902. Marie Holst døde tragisk i en ulykke i 1917 og ligger begravet i byen Mardan. Selskabet blev senere kendt som Dansk Pathan Mission, og via en fusion med DMS i 1975 er selskabet nu en del af Danmission.

I 1968, blot 21 år efter Pakistans tilblivelse, ankom min kone og jeg til Peshawar. Her mødte jeg min kommende samarbejdspartner og kollega, pastor Jens Enevoldsen. Vidste man det ikke, så kunne han være medlem af den lokale stamme – så fuldstændig integreret, i klædedragt, tale – og væremåde. Allerede næste dag blev

jeg introduceret til mine kommende lærere på universitets akademi for det lokale sprog, Pashto. Det var lidt grænseoverskridende, da den ene af dem tog min hånd og holdt den i de næste 20 minutters rundvisning. Sådan er skikken her. Jeg var hjertelig velkommen og så at sige budt indenfor.

Min kollega var for længst givet et navn af sine omgivelser. Padri Sahib (præsten) eller oftest Ghulam Isa (Jesu tjener). Efter en tid fik jeg også et navn. Isa Gul (Jesu blomst).

Jeg måtte så at sige lade missionsiveren ligge, idet jeg i klare vendinger fik at vide, at nu handlede det de kommende 2-3 år om at tilegne sig sproget, så meget af folkets historie som muligt – og ikke mindst studere islam. Den tro som i denne provins er gældende for 99% vedkommende. Blot ½% er kristne – og så er der små grupper af sikher og hinduer.

Jeg har en buket blomster i min hånd.

Et par år henne i studierne udfordrede akademiets leder og lærere os med, ”at gøre noget der gavner os alle”. Noget af en udfordring til travle missionærer med en vigtig dagsorden.

Det handlede om, at man på Akademiet udgav historiske værker, skøn poesi, eventyr og sufiernes ypperste digtere. ”Tag I ud og del denne skat med alle der taler pashto”, lød udfordringen. Ad kringlede veje lykkede det at skaffe penge til en bus – få den fyldt med 300 titler – inklusive Det Nye Testamente og Koranen på det lokale sprog. Koranen var Akademiets betingelse, og N.T. vort – og missionens.

Til indvielsen mente rektor på Universitetet, at det var en næsten umulig opgave – for her er de fleste analfabeter. Biskoppen, vores nærmeste foresatte, ønskede os Guds velsignelse – men var sikker på, vi snart opgav ævred som litteraturformidlere.

Den fantastiske morgen vi satte os tilrette i bussen for at køre ud, greb min kollega til inderlommen og trak Brødremenighedens løsensbog op og læste ordet til dagen som lød: ”Vi ved, at alt virker sammen til gode for dem, der elsker Gud, og som efter hans beslutning er kaldet”. Så kørte vi ud på de lange og kringlede veje og ”så os ikke tilbage” de næste 5 år. På bilens ene side havde vi skrevet en tappa (et anonymt digt med 9 led i første og 13 i anden linje): ”Jeg har en buket blomster i min hånd, om nogen kan dufte den er hans velkommen til at træde nærmere”. På den modsatte side skrev vi et lokalt ordsprog: ”Bøger er dybe som oceaner”.

Uden nogensinde at forære en bog bort – og dermed blive beskyldt for at være mulige *propagandister*, førte denne bogbus os til store byer og fjerne egne i Grænseprovincen og Baluchistan – med afstikkere til Afghanistan. Sufi litteraturen og N.T. blev bestsellerne. Dette var også tilfældet i det litteraturcenter / kaffestue, vi senere oprettede på hovedstrøget i Peshawar.

At begribe den anden

som et medmenneske er vitalt og afgørende. Jeg lærte i mine første missionær år lektionen, der handler om, at forholdet til min muslimske ven *aldrig* må eller kan begrundes i, at jeg ser ham som et objekt for min mission. Det ville være et falsk vidnesbyrd. Min stærke lære, både i Pakistan, Mellemøsten og herhjemme er, at bliver min muslimske ven klar over, at vort venskab begrundes i, at jeg ønsker at se ham konvertere til kristendommen, da er jeg for alvor på gyngende grund, utroværdig – og bærer falskt vidnesbyrd.

Et par oplevelser der belyser dette: Bogbussen tager opstilling på torvet i en provinsby. Det er første gang, og ingen kender os. Man sender bud efter byens mullah, og han syner vort udvalg af bøger og fortæller så skaren af undrende tilskuere, at "disse mænd bringer *vore* digtere, fortællere og forfattere til os – I kan roligt handle med dem". Men tilføjede så". "Men lad "Injil e Sharif", N.T. stå, for deri er der mange ting, som jeg ikke forstår". Så omfavnede han os og bød os velkommen, og vi kunne frit handle. Ved solnedgang kom mullahen tilbage og spurgte til dagen – og hvor vi skulle tilbringe natten. Til det sidste svarede vi: "Det må Gud vide" – og dermed havde vi taget imod mullahens indbydelse til at overnatte i byens moske. Her er det faste ritual, at 30-40 af byens mænd / nøglefigurer møder op. Der spises – og samtales, siddende på en måtte i rundkreds. Mange centrale spørgsmål om kristendommen – og forskellene stilles. Ofte er kardinalspørgsmålet: Hvorfor er I så ikke muslimer? Dette at kunne sidde i en kreds og ikke *overfor* hinanden, er utroligt velgørende og respektfuldt. Samtalen kan *fortsætte* næste gang vi kommer til byen... den er åben og kan gå dybere.

I Family Bookshops store butik /center i Oman kom den indiske ambassadør på besøg, og bestilte alt, hvad vi kunne skaffe af og om Mother Theresa. Det blev en stor pose bøger. Da ambassadøren, der var hindu, kom for at hente bøgerne skete det over en kop te og en samtale. Jeg måtte naturligvis spørge ham: Hvorfor så mange bøger og interessen for Mother Theresa. Hertil svarede han: "Jeg må finde

ud af, hvorfor hun arbejder blandt disse mange fattige og syge – for det hun gør kan jo ikke betale sig”. Hermed var der åbnet for en samtale om kristent menneskesyn, lige – værd og forskelle.

Jeg har mødt mange missionærtyper i Asien, Afrika og Mellemøsten. De allerfleste bærer den dybe respekt for ”modparten” i sig – og begriber ham. Ofte i en sådan grad, at fællesskab bliver til venskab – hvori den dybe forskel og enighed mellem islam og kristendommen finder sine ramme og giver plads til dialogen, der risikerer at *flytte* parterne.

Min lærermester og fantastiske kollega igennem 5 år i Pakistan, Jens Enevoldsen, der om nogen fattede kærlighed til sprog, kultur og mennesker, sagde engang da han på et hjemmeophold blev spurgt om, hvor mange han havde omvendt, at den statistik lod han Gud om. Men føjede så til: ”Mine bedste kristne venner er muslimer”. Dette var ikke en provokation fra hans side – men derimod en bekræftelse af det liv, han levede i tæt fællesskab med sine muslimske venner.

Et forhold der førte til, at han i et tæt samarbejde med 2 muslimske professorer nyoversatte Det Nye testamente til Pashto og dermed sikrede, at tonen og billederne blev begribelige for målgruppen. Posthumt blev denne udgivelse fejret i 1998, med en sammenkomst af 400 lærere, digtere, kunstnere og jævne folk - heraf var 90 % muslimer.

Når det handler om at frasige sig det falske vidnesbyrd, så kan dette, efter min mening, kun ske ved at gå ud i tjenerens skikkelse – og aldrig i et strategisk handlingsforløb, der har til formål at ”gøre den fattige rig” – eller som jeg mange gange har hørt det postuleret, at bliver du kristen, så bliver du et (materielt) lykkeligt menneske! Det er for mig en hån af det andet menneske, muslim, hindu eller noget andet. Respekten og relationen forsvinder.

For 7-8 år siden tog den navnkundige og dygtige biskop i Peshawar Stift, Mano Ruma Shah, sammen med provinsens Mufti (øverste sunni leder), initiativet til at danne bevægelsen ”Faithfriends” / ”Trosvenner” – og hertil invitere shia, hindu og sikh minoriteterne i provinsen hvor terror og krig hører til dagligdagen. Oftest anført af Taliban og bevægelsens mange undergrupper. Mest kendt blev 22 september 2013 angrebet på All Saints Church (Moskekirken) i Peshawar, hvor 138 dræbtes og et par hundrede kvæstedes.

Midt i ragnarok er der fremstået en relation mellem *troende*, der også har vovet *at tro på hinanden*. De står nu frem sammen i medierne, så at sige hånd i hånd. En bevægelse som afholder seminarer for meningsdannere, mediefolk, ledere på mange plan – og nu sidst ved at tage ud på skolerne for at dokumentere, at forskelligheden kan leve sammen og dermed være et vidnesbyrd om skaberens kærlighed og tillid til den enkelte af os. Det stærkeste vidnesbyrd i denne sammenhæng er måltidsfællesskabet – og at de, der tidligere var urene – nu omfavnes af den *rene*. Biskop Mano udtalte i forbindelse med Muhammed tegningskrisen sit inderste i sætningen: "Leave space for the sacred" (lad der være plads til det der holdes helligt). Kristne i muslimske lande bar ofte "skylden" for det der skete, fordi de af masserne betragtes som venner af det kristne Europa/Danmark – snublende nær som 5. kolonne folk.

En berigelse og glæde

har det været, igennem et spændende og udfordrende liv, at få lov til at leve tæt sammen med muslimer – og møde utallige igennem årene. At sidde bagerst i en moské, ude eller herhjemme – og "deltage" i gudstjenesten og det efterfølgende samvær. Det bekræfter for mig, at risikoen for at fatte kærlighed til den anden er klart tilstede. Men for mig er det blevet til, at jeg i stigende grad er blevet mig min egen tro bevist – og naturligvis ønsker at dele den med andre.

Professor Christer Stendahl fremsatte for mange år siden følgende teser om relationen med islam / muslimer:

- Lyt til den "anden"
- Sammenlign altid det bedste hos hinanden
- Lev plads for "misundelse" (leave room for envy).

Min livsven Vaseem, der konverterede fra Islam til kristendommen og blev fredløs, svarede, da jeg spurgte ham i et interview: "Hvad er det sværeste ved at tage det skridt, du har taget". Han svarede: "Det er at begribe at alting / nåden er gratis".

